

- впровадження визначних досягнень вченого, педагога-практика В. Сухомлинського на всіх етапах навчального процесу, що сприяють підвищенню рівня фахової підготовки.

Таким чином, головним соціальним інститутом, на який покладено вирішення невідкладених завдань у галузі оновлення мислення й зміни в свідомості молодого покоління є освіта. Дотримуючись єдності педагогічних поглядів і переконань в навчанні на засадах педагогічної спадщини В. Сухомлинського, створюючи нові гуманістичні цінності, університет має реальні можливості для підготовки нової генерації вихователів для ефективної діяльності в умовах дошкільного навчального закладу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 5–19.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – С.11.
3. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід // Неперервна професійна освіта: проблеми, перспективи : [моногр.] / за ред. І. А. Зязюна. – К., 2000. – 330 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 1. – 654 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 2. – 670 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – 670 с.
7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 4. – 640 с.
8. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 5. – 639 с.

Анотація

А.С.Соколовская

Влияние педагогического наследия В.А. Сухомлинского на единство педагогических взглядов и убеждений преподавателей в профессиональной подготовке будущих воспитателей дошкольных учебных заведений

В статье раскрывается сущность дефиниции „профессиональная подготовка”. Подается характеристика профессиональной подготовки будущих воспитателей дошкольных учебных заведений с позиции единства педагогических взглядов и убеждений преподавателей университета которые сформировались под влиянием педагогического наследия В. Сухомлинского.

Ключевые слова: адаптация, профессиональная адаптация, профессиональная подготовка, самообразование, социализация.

Summary

A.S.Sokolovska

Influence of pedagogical legacy of V.O.Sukhomlyns'kyi to the Unity of Pedagogical Views and Beliefs of Teachers in the Training of Future Teachers of Preschool Educational Institutions

The article reveals the essence of definition „vocational training”. The characteristics of training future teachers of preschool educational institutions from the perspective of the unity of teaching attitudes and beliefs that faculty members have formed under the influence of pedagogical legacy of V.O.Sukhomlyns'kyi.

Keywords: adaptation, professional adaptation, professional training, self-education, socialization.

Дата надходження статті:

„26” серпня 2011 р.

УДК 371.2:372

І.О.СТЕПАНЕЦЬ,

кандидат педагогічних наук;

І.П.РЕПКО,

кандидат педагогічних наук

(м.Харків)

До питання забезпечення єдності дошкільної та початкової загальної освіти у формуванні готовності дітей до навчальної діяльності

У статті розглядаються деякі аспекти загальнопедагогічної проблеми забезпечення наступності дошкільної і початкової загальної освіти як умови і фактора підвищення якості навчально-виховного процесу.

Ключові слова: система освіти, дошкільна освіта, початкова загальна освіта, індивідуальний підхід, особистісно орієнтоване навчання, наступність.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Ключовим принципом реалізації Державної національної програми „Освіта” (Україна ХХІ століття) є гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб.

У відповідності з розділом VIII (с.7) Указу Президента України „Про національну доктрину розвитку освіти” визначається пріоритет освіти в державній політиці стосовно її безперервності і наступності та координації на різних ступенях освіти [1, с.287].

Перша ланка в єдиній системі освіти України – значимий етап у контексті наступності. Особливо важливим завданням педагогічного колективу є створення умов для органічного, безболісного входження дитини в навчальний процес початкової школи на основі особистісно орієнтованого підходу.

Аналіз досліджень і публікацій... Обґрунтований сучасною психолого-педагогічною наукою особистісно орієнтований підхід, на думку І.С.Якиманської, має „забезпечити розвиток і саморозвиток особистості учня відповідно до виявлених індивідуальних особливостей його як суб'єкта пізнання і предметної діяльності: надати можливість реалізації себе в пізнанні, навчальній діяльності, поведінці на підставі здібностей, нахилів, інтересів, ціннісних орієнтацій і суб'єктивного досвіду” [2, с.14-15]. Саме такий підхід, за словами О.Я. Савченко, створить сприятливі умови для реалізації особистості дитини у навчанні, передбачаючи вивчення загальної готовності дітей до навчальної діяльності [3, с.100].

Вивчення робіт інших сучасних науковців (А. Міцик, А. Капської, А. Малько та ін.) дало підстави зробити висновок, що у процесі реалізації завдань дошкільної та початкової загальної освіти особистісно-зорієнтований підхід у навчанні слід розглядати у поєднанні з психолого-педагогічною адаптацією як процесом пристосування особистості до особливостей соціуму, в якому проходить процес отримання знань, умінь і навичок, формування особистісних якостей.

У сучасних умовах така адаптація відбувається спонтанно і цілеспрямовано одночасно, і в різних ланках освіти, значною мірою формалізується.

Формулювання цілей статті... Метою статті є визначення і розгляд найважливіших організаційно-педагогічних та психологічних умов забезпечення єдності дошкільної та початкової загальної освіти у забезпеченні готовності дітей до успішного навчання з урахуванням її індивідуальних особливостей.

Виклад основного матеріалу... Процес цілеспрямованої адаптації дитини до школи здійснюється, перш за все, за допомогою створення соціальних умов навчання і виховання, дозвілєвої діяльності у дошкільних та позашкільних закладах. Засвоюючи певні знання, уміння, навички у цих закладах, діти адаптуються до навчального процесу у школі. Таку адаптацію можна розглядати як спонтанну.

Психолого-педагогічна адаптація учнів до шкільного життя розпочинається ознайомленням з їх роллю в житті класу, з умовами навчання, націлюванням на їх власне самопізнання, а пізніше самовдосконалення, формування у них первинної зацікавленості, стимулювання їх власної активності й творчості [3, с.13-14].

Таким чином, слідуючи визначенням орієнтирам у розгляді проблеми слід констатувати, що її вирішення вимагає здійснення наступності дошкільної і початкової освіти. „От того, как будет чувствовать себя ребёнок, поднимаясь на первую ступеньку лестницы познания, что он будет переживать, зависит весь дальнейший путь к знаниям,” – писав В.О. Сухомлинський.

Забезпечення тісного взаємозв'язку дошкільної і початкової загальної освіти – важливий фактор у підвищенні якості навчально-виховного процесу в освіті. Для його забезпечення щодо розвитку дитини необхідний не просто зв'язок зазначених ланок освіти, а узгодженість і перспективність усіх компонентів системи (мети, завдань, змісту, методів, засобів, форм, організації виховання і навчання) на дошкільному і початковому щаблях освіти. При цьому слід враховувати закономірності психічного розвитку дитини – сенситивність вікових періодів стосовно становлення психічних функцій і новоутворень, роль провідної діяльності в їх формуванні.

Лев Семенович Виготський говорив, що шкільна освіта ніколи не починається з порожнього місця, а завжди спирається на первинну стадію розвитку, досягнутого дитиною.

Ідея наступності змісту програми початкової і дошкільної освіти є загальноприйнятою у науково-педагогічному і освітньому середовищі, але на практиці реалізується, як правило, без ґрунтового психолого-педагогічного аналізу змісту освіти як у цілому, так і конкретних освітніх моделей, створюваних авторами дошкільних базових програм і авторами підручників для початкової школи.

Ключовим моментом наступності є визначення готовності дитини до систематичного шкільного навчання. Дослідники виділяють загальну і спеціальну готовність. До загальної відносять фізичну готовність (В. Запорожець, М. Кістяковська, Н. Терехова та ін.), особистісну готовність (М. Лісіна, Л. Божович, Р.Стеркіна та ін.).

Великого значення у визначенні готовності дитини до шкільного навчання набула необхідність врахування „шкільної зрілості”. Під нею розуміють рівень морфологічного і функціонального розвитку, який дозволяє робити висновок про можливість навчання без шкоди

для здоров'я. Підґрунтям для її виявлення є відмінність паспортного і біологічного віку дитини. Ще у 80-роки було виявлено відсоткове співвідношення зрілих і не зрілих дітей у різному віці. Так, із числа 6-річних зрілі діти складають 49%, в 7 років – 87% й у 8 років – 98%. При цьому дівчата значно випереджають хлопців у досягненні „шкільної зрілості”: від 0,5 до 1-го року [5].

Спеціальна підготовка дитини до школи передбачає приділення особливої уваги тим галузям знань, які будуть затребувані в початковій школі – читанню, письму й елементарній математиці. Як результат, на кінець дошкільного віку, оволодівши елементами грамоти і специфічними видами діяльності, перш за все грою, конструюванням і малюванням, дитина виявляє свідомість і мимовільність. Ці якісно нові утворення дають можливість планувати і контролювати, усвідомлювати й узагальнювати способи вирішення найрізноманітніших завдань, що є важливими передумовами навчальної діяльності [4].

Для забезпечення наступності слід також враховувати і той факт, що при зростанні показників мимовільності і саморегуляції поведінки, у дошкільників зростають показники загального й інтелектуального перевантаження. Вихователі ДНЗ, у свою чергу, звертають увагу на відсутність збалансованості загально-розвиваючих і спеціальних програм, що створює труднощі у побудові цілісного педагогічного процесу.

При такій практиці визначення готовності до шкільного навчання, доцільно доповнювати даними педагогічних спостережень, які повинні доводитися до відома вчителів 1-го класу задовго до перших днів дитини в школі. Таким чином, готовність дітей до шкільного навчання обов'язково слід розглядати в контексті проблеми наступності між дошкільною і початковою ланками системи освіти.

Взаємодію ДНЗ і початкових шкіл можна здійснювати в різних варіантах. З нашого погляду, всі вони довели правомірність свого існування.

Перший варіант полягає у тому, що освітній заклад, маючи відповідні ліцензії, реалізує як дошкільну, так і шкільну освітні програми. Такий досвід з'явився ще у 1984 році, коли стали створюватися навчально-виховні заклади „Школи – дитячий садок” переважно в сільській місцевості у зв'язку з відсутністю достатньої кількості дітей дошкільного віку і наявністю вільних площ у загальноосвітніх закладах.

Другий варіант виник дещо пізніше і полягав у розміщенні початкових класів школи на навчальних площах ДНЗ. При цьому часто виникали проблеми, пов'язані з тим, що діти 6-річного віку тільки шкільну освіту мають отримувати безкоштовно, всі ж інші послуги оплачували батьки. Ця проблема ще вимагає свого рішення.

Найбільш перспективним варіантом взаємодії освітніх закладів, з нашого погляду, є створення так званого „комплексу”, який є юридичною особою і до складу якого можуть входити як ДНЗ і початкова школа, так і основна школа, і навіть вищі навчальні заклади. Основою вимогою при цьому є та, що загальноосвітні програми дошкільної і шкільної освіти мають бути послідовними (спадкоємними), тобто характеризуватись наступністю. Такий досвід має Російська Федерація, заслуговує на увагу і, зокрема, досвід Харківського гуманітарного університету „Народна українська академія”.

Ми виходимо з того, що реалізації будь-якого варіанта мають передувати певні організаційно-управлінські заходи, зокрема:

1. Для дошкільної освіти:

Розробка заходів по обліку і дошкільній корекції допомозі дітям, що мають відхилення у стані здоров'я.

Впровадження державних стандартів і норм педагогічних технологій, які б визначали наступність і зв'язок дошкільної і початкової загальної освіти на змістовній основі.

Формування банку даних про дітей дошкільного віку.

Організація занять з дітьми дошкільного віку.

2. Для початкової загальної освіти:

Розробка структури, змісту і методичного забезпечення регіональних компонентів державного освітнього стандарту до діючих навчальних планів.

Приведення у відповідність типів і видів освітніх закладів та форм навчання рівню реалізації в них освітніх програм.

Реалізація структури і змісту загальної освіти у школах.

Здійснення моніторингових досліджень якості освіти

Як засвідчує зарубіжний і вітчизняний досвід, вирішення завдання по забезпеченню наступності дошкільної і початкової освіти успішно вирішуються в умовах спеціально створених освітніх модулів (рис.1).

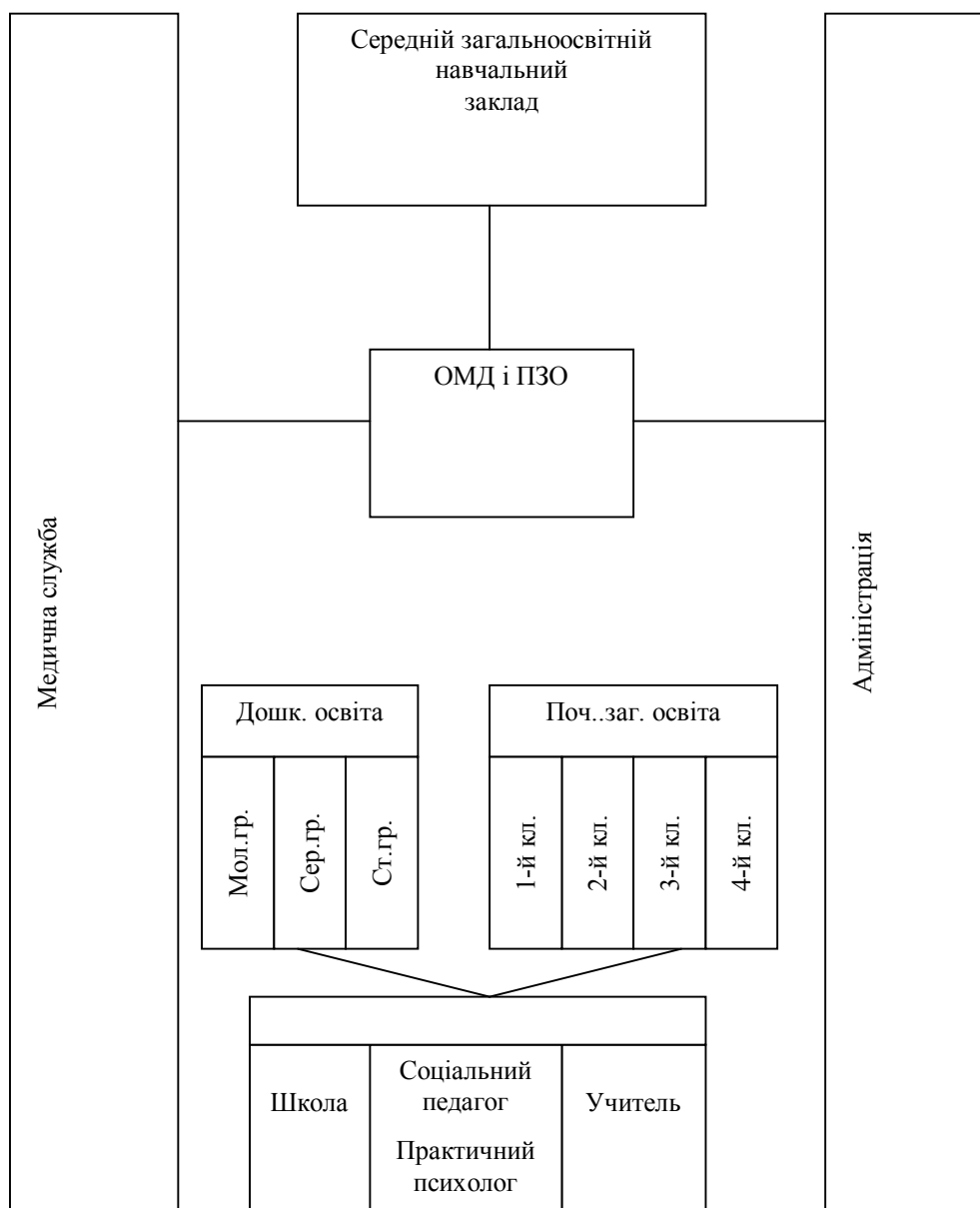

Рис. 1. Освітній модуль дошкільної і початкової загальної освіти

Основною метою діяльності освітнього модулю є: створення середовища, що сприяє збереженню і розвитку здоров'я та забезпечує розвиток творчих здібностей дітей.

Дошкільні групи організуються для створення сприятливих умов щодо повсякденного проживання дітьми дошкільного віку, всебічного розвитку, соціалізації вихованців, загальної підготовки до навчальної діяльності.

Таким чином, вищезазначене дає підстави стверджувати, що наступність дошкільної і початкової загальної освіти є умовою і важливим фактором у формуванні готовності дитини до навчальної діяльності, підвищення її якості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Законодавчі листи України з питань освіти (Верховна рада України, Комітет з питань науки і освіти : Офіц. вид. – К. : Парламентське видавництво, 2004. – 404 с. – С. 287).
2. Чернеча Н. Особистісно-зорієнтоване навчання: сучасні підходи / Н. Чернеча // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 14–15.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підруч. для студ. / О. Я. Савченко. – К. : Генеза, 1999. – 368 с.

4. Кириченко О. Ефективність психолого-педагогічної адаптації в навчальній діяльності школярів / О. Кириченко // Початкова школа через призму сучасних професійних проблем : матеріали II Регіональної наук.-практ. конф. для студентів і аспірантів. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 116 с.

5. Psychological.ru/default.aspx

Анотація

И.А.Степанец, И.П.Репко

К вопросу обеспечения единства дошкольного и начального общего образования в формировании готовности детей к учебной деятельности

В статье рассматриваются некоторые аспекты общепедагогической проблемы обеспечения преемственности дошкольного и начального общего образования как условия и фактора повышения качества учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: система образования, дошкольное образование, начальное среднее образование, индивидуальный подход, личностно ориентированное обучение, преемственность.

Summary

I.A.Stepanets, I.P.Repko

To the Question of Unity of Pre-School and General Primary Education in Formation of Readiness of Children to Educational Activity

Some aspects of general pedagogical problem of providing with pre-school and primary general educational succession as the condition and factor of educational process increasing are examined in the article.

Key words: system of education, pre-school education, elementary secondary education, individual approach, oriented to personality approach, succession.

Дата надходження статті:

„13” липня 2011 р.

УДК 373.29

Н.М.СТЕЦЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Херсон)

Роль ручної праці у розвитку особистості дитини старшого дошкільного віку

У статті висвітлено роль та значення ручної праці у розвитку особистості дитини старшого дошкільного віку та підготовці її до навчання у школі.

Встановлено, що заняття ручною працею безпосередньо впливають на психофізіологічний, інтелектуальний та особистісний розвиток дитини.

Ключові слова: ручна праця, старший дошкільний вік, розвиток особистості, підготовка до школи.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Основний Закон нашої держави – Конституція України гарантує вільний і всебічний розвиток особистості кожного громадянина, а в Законах „Про освіту” (1991р.), „Про загальну середню освіту” (1999р.), „Про дошкільну освіту” (2001р.), „Про позашкільну освіту” (2004р.), Національній Доктрині розвитку освіти The role of manual labor in the development of the child preschool age України у XXI столітті (2002р.) підкреслюється, що основні завдання дошкільної освіти полягають у її спрямованості на: всебічний гармонійний розвиток дитини як особистості та найвищої суспільної цінності; створення умов для творчої самореалізації особистості кожної дитини у навчально-виховному процесі.

Перехід від дошкільного до молодшого шкільного дитинства є одним із найбільш відповідальних періодів у життєвому циклі людини. Тому пошук інноваційних шляхів підготовки дітей до школи, що забезпечило б „озброєння їх не стільки премудростями шкільної науки, скільки наукою життя, адекватного сприйняття світу” [5], набуває в сучасних умовах особливого значення. Підготовку дітей до школи розглядаємо як особистісне становлення кожної дитини, її фізичний і соціальний розвиток відповідно до індивідуальних можливостей, що зумовлює поступову інтеграцію дошкільника у шкільне життя.

Аналіз досліджень і публікацій... До проблеми дитинства як наукової категорії, полі дисциплінарного явища зверталися вчені А.Богущ, В.Зеньковський, Д.Ельконін, В.Мухіна, В.Сухомлинський та інші. Підготовка дітей до школи знайшла широке відображення у світовому і вітчизняному історико-педагогічному досвіді (Г.Ващенко, Ж.Піаже, Р.Оуен, С.Русова, К.Ушинський, Ф.Фребель, С.Шацький та інші).

За останнє десятиріччя значно зріс інтерес вітчизняних учених до проблеми підготовки дітей до школи. Про це свідчать праці Л.Артемової, А.Богущ, Калмикової, О.Кононко, С.Лаврентьевої,